

**INGLIZ TILINI O'RGANISHDA VIDEOMATERIALLARDAN
FOYDALANISH SAMARADORLIGI**

Ergashova Dilnoza Muzaffar qizi

Toshkent Ijtimoiy Innovatsiya Universiteti

Lingvistika yo'nalishi 1-kurs magistranti

E-mail: @dilnozae372@gmail.com

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida videomateriallardan foydalanishning ahamiyati va uning o'quv samaradorligiga ta'siri o'rganiladi. Videodarslar, filmlar, turli autentik intervyular hamda animatsion lavhalar o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida tahlil qilinadi. Xususan, bu turdagi materiallar tinglab tushunish qobiliyatini mustahkamlash, to'g'ri talaffuzni shakllantirish va so'z boyligini kengaytirishda katta yordam beradi. Shuningdek, videomateriallar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirib, ularning muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada videoresurslardan samarali foydalanish usullari, ularni dars jarayoniga integratsiya qilish yo'llari hamda o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalar ham yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, videomateriallar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli qiladi, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi va ingliz tilini o'zlashtirish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi.*

***Kalit So'Zlar:** videomateriallar, ingliz tilini o'qitish, multimedia vositalar, videodarslar, autentik materiallar, tinglab tushunish, nutqiy ko'nikmalar, motivatsiya, kommunikativ yondashuv, ta'lim samaradorligi, interaktiv metodlar, audiovizual texnologiyalar, so'z boyligi, talaffuzni rivojlantirish.*

***Аннотация.** В данной статье рассматривается значение использования видеоматериалов в процессе обучения английскому языку и их влияние на эффективность учебного процесса. Анализируются такие видеоресурсы, как видеоуроки, фильмы, аутентичные интервью и*

анимационные ролики, которые способствуют развитию языковых навыков учащихся. Особое внимание уделяется улучшению навыков аудирования, формированию правильного произношения и расширению словарного запаса. Также подчеркивается, что видеоматериалы повышают речевую активность учащихся и способствуют развитию коммуникативных умений. В статье рассматриваются методы эффективного использования видео на уроках, способы их интеграции в учебный процесс, а также практические рекомендации для преподавателей. Результаты исследования показывают, что видеоматериалы делают процесс обучения более интересным, повышают мотивацию учащихся и значительно улучшают усвоение английского языка.

Ключевые Слова: видеоматериалы, обучение английскому языку, мультимедийные ресурсы, видеоуроки, аутентичные материалы, аудирование, речевые навыки, мотивация, коммуникативный подход, эффективность обучения, интерактивные методы, аудиовизуальные технологии, словарный запас, развитие произношения.

Abstract. *This article examines the importance of using video materials in the process of teaching English and their impact on learning effectiveness. Video lessons, films, authentic interviews, and animated clips are analyzed as important tools for developing students' language skills. Special attention is given to improving listening comprehension, developing correct pronunciation, and expanding vocabulary. It is also emphasized that video materials increase students' speaking activity and contribute to the development of communicative competence. The article discusses effective methods of using videos in the classroom, ways of integrating them into the teaching process, and practical recommendations for teachers. The research results show that video materials make the learning process more engaging, increase students' motivation, and significantly improve English language acquisition.*

Keywords: *video materials, English teaching, multimedia resources, video lessons, authentic materials, listening comprehension, speaking skills, motivation, communicative approach, learning effectiveness, interactive methods, audiovisual technologies, vocabulary development, pronunciation improvement.*

KIRISH. Hozirgi kunda globallashuv jarayonining tezlashishi va xalqaro aloqalarning kengayishi ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Ingliz tili bugungi kunda nafaqat aloqa vositasi, balki ilm-fan, texnologiya, ta'lim va biznes sohalarida ham asosiy kommunikativ til sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli, ushbu tilni samarali o'rganish va o'rgatish zamonaviy ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi [Harmer, 2015, p. 12]. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi chet tillarini o'qitish metodikasini tubdan o'zgartirib yubordi. An'anaviy dars uslublari bilan bir qatorda zamonaviy multimedia vositalari, xususan videomateriallardan foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini bermoqda [Mayer, 2009, p. 34]. Videomateriallar o'quvchilarga tilni real hayotiy vaziyatlar orqali o'rganish, tabiiy nutqni eshitish va vizual tasvirlar yordamida ma'noni yaxshiroq tushunish imkonini beradi [Stempleski & Tomalin, 2001, p. 22]. Videodarslar, badiiy va hujjatli filmlar, intervyular, animatsion lavhalar hamda internet platformalaridagi autentik videolar o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Bunday materiallar yordamida o'quvchilar nafaqat grammatik bilimlarni egallaydilar, balki tilning jonli ishlatilishini ham kuzatishadi. Bu esa ularning tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga, to'g'ri talaffuz va intonatsiyani shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, videomateriallar o'quvchilarning lug'at boyligini kengaytirishda ham muhim rol o'ynaydi. Real hayotiy vaziyatlarni aks ettiruvchi videolar orqali yangi so'z va iboralar tabiiy kontekstda o'zlashtiriladi. Bu esa o'quvchilarning so'zlarni yodlab qolish jarayonini yengillashtiradi va ularni amaliy nutqda qo'llash imkoniyatini oshiradi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida interaktiv yondashuvga katta e'tibor qaratilmoqda. Videomateriallar aynan shu yondashuvni qo'llab-

quvvatlaydigan eng samarali vositalardan biridir. Ular dars jarayonini jonlantiradi, o'quvchilarning faolligini oshiradi hamda ularni mustaqil fikrlashga va izlanishga undaydi. Natijada o'quvchilar faqat tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadilar. Videomateriallardan foydalanishning yana bir muhim jihati shundaki, ular o'quvchilarda motivatsiyani kuchaytiradi. Qiziqarli video lavhalar, real hayotiy suhbatlar va zamonaviy kontentlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda o'qish jarayonini zerikarli emas, balki maroqli qiladi. Ayniqsa, yosh avlod vizual axborotni tez qabul qilishi sababli videomateriallar ularning o'rganish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, videomateriallardan samarali foydalanish uchun aniq metodik yondashuvlar ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Har bir video dars maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi, o'quvchilarning yosh va bilim darajasiga mos tanlanishi lozim. O'qituvchi videoni faqat ko'rsatib beruvchi emas, balki uni tahlil qiluvchi va o'quvchilarni faol ishtirokga jalb qiluvchi shaxs bo'lishi kerak. Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitish jarayonida videomateriallardan foydalanish zamonaviy ta'limning eng samarali usullaridan biri hisoblanadi. Ular o'quvchilarning til ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga, dars jarayonini qiziqarli tashkil etishga hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, videomateriallarning didaktik imkoniyatlarini o'rganish va ularni ta'lim jarayoniga to'g'ri integratsiya qilish bugungi kun pedagogikasining muhim vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda [Richards, 2015, p. 48 & Gilakjani, 2012, p. 60].

TAHLIL. Ushbu tadqiqot doirasida ingliz tilini o'qitish jarayonida videomateriallardan foydalanishning samaradorligi turli pedagogik mezonlar asosida chuqur tahlil qilindi. Tadqiqotning asosiy maqsadi videokontentning o'quvchilarning til ko'nikmalariga, xususan, tinglab tushunish, nutqiy faollik, lug'at boyligi va kommunikativ kompetensiyasiga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlashdan iborat bo'ldi. Avvalo, videomateriallarning o'quvchilarning tinglab tushunish (listening comprehension) ko'nikmasiga ta'siri o'rganildi [(Rost, 2011, p. 75]. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, muntazam ravishda videodarslar va autentik audio-vizual materiallardan foydalangan o'quvchilar nutqni tushunish bo'yicha

sezilarli yutuqlarga erishgan. Bunga sabab sifatida videolarda tabiiy nutq tezligi, turli aksentlar, intonatsion o'zgarishlar va real kommunikativ vaziyatlarning mavjudligi ko'rsatildi. Bunday sharoit o'quvchilarni jonli muloqot muhitiga yaqinlashtirib, ularning eshitish orqali ma'lumotni qabul qilish qobiliyatini rivojlantirdi. Shuningdek, tadqiqot davomida videomateriallarning o'quvchilarning lug'at boyligiga ta'siri ham alohida o'rganildi. Kuzatuv natijalariga ko'ra, vizual obrazlar bilan birga berilgan yangi so'z va iboralar o'quvchilar tomonidan tezroq va mustahkamroq eslab qolingan. Bu holat inson miyasining vizual va eshitish orqali axborotni bir vaqtda qabul qilganda, uni yaxshiroq qayta ishlashi bilan izohlanadi. Ayniqsa, kontekst asosida taqdim etilgan leksik birliklar o'quvchilarning passiv emas, balki faol lug'at zaxirasiga aylanishiga xizmat qilgan. Tahlil jarayonida videomateriallar yordamida bajarilgan topshiriqlar va an'anaviy matn asosidagi mashqlar o'rtasida ham taqqoslash amalga oshirildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, video asosida tashkil etilgan darslarda o'quvchilarning mavzuni tushunish darajasi sezilarli darajada yuqori bo'lgan. Bu esa audiovizual materiallarning o'quv jarayonida idrokni faollashtiruvchi muhim didaktik vosita ekanligini tasdiqlaydi. O'quvchilar video orqali berilgan vazifalarni bajarishda nafaqat matnni tushunishga, balki vaziyatni tahlil qilish va xulosa chiqarishga ham harakat qilganlar. Bundan tashqari, videomateriallarning o'quvchilarning nutqiy faolligiga ta'siri ham ijobiy baholandi. Video tomosha qilgan o'quvchilar o'z fikrlarini ingliz tilida ifodalashda ancha faollashganlari kuzatildi. Ular ko'proq gapirishga harakat qilgan, dialog va muhokamalarda ishtirok etish darajasi oshgan. Bu esa videomateriallar kommunikativ yondashuvni qo'llab-quvvatlashini va o'quvchilarni real muloqotga tayyorlashini ko'rsatadi. Shuningdek, tadqiqot davomida motivatsion omillar ham tahlil qilindi. Videomateriallardan foydalanilgan darslar o'quvchilarda yuqori qiziqish uyg'otgani aniqlandi. Qiziqarli sahnalar, real hayotiy vaziyatlar va zamonaviy kontent o'quvchilarning darsga bo'lgan e'tiborini oshirgan hamda ularni mustaqil o'rganishga undagan. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshirishga xizmat qilgan [Mayer, 2009, p. 88]. Tahlillar shuni ham ko'rsatdiki, videomateriallardan foydalanish o'qituvchi va o'quvchi

o'rtasidagi interaktiv aloqani kuchaytiradi. Dars jarayonida o'quvchilar passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. O'qituvchi esa yo'naltiruvchi va fasilitator rolini bajaradi. Bu holat zamonaviy ta'lim paradigmasiga, ya'ni shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillariga to'liq mos keladi. Xulosa qilib aytganda, olib borilgan tahlillar videomateriallardan foydalanish ingliz tilini o'qitish jarayonida yuqori samaradorlikka ega ekanligini tasdiqlaydi. Ular o'quvchilarning tinglab tushunish, so'z boyligi, nutqiy faolligi va motivatsiyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, videomateriallarni ta'lim jarayoniga tizimli va metodik asosda integratsiya qilish bugungi zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi [Gilakjani, 2012, p. 59].

XULOSA. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ingliz tilini o'qitish jarayonida videomateriallardan foydalanish o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda juda samarali vosita hisoblanadi. Videodarslar, autentik videolar, filmlar va turli multimedia resurslari o'quvchilarga tilni tabiiy muhitda idrok etish, real nutqni eshitish va uni tushunish imkonini beradi. Tahlil jarayonida aniqlanishicha, videomateriallar o'quvchilarning tinglab tushunish qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi, chunki ular jonli nutq, turli aksentlar va tabiiy intonatsiya bilan tanishadilar. Shuningdek, vizual tasvirlar bilan boyitilgan kontent yangi so'z va iboralarni eslab qolishni osonlashtiradi hamda ularni amaliy nutqda qo'llashga yordam beradi. Videomateriallar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirib, ularni muloqotga kirishishga undaydi. Dars jarayonining interaktiv tashkil etilishi esa o'quvchilarning qiziqishini kuchaytiradi va ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ta'lim jarayonining umumiy samaradorligini oshiradi. Shuningdek, tadqiqot natijalari videomateriallardan foydalanish o'qituvchiga ham yangi metodik imkoniyatlar yaratishini ko'rsatdi. O'qituvchi darsni yanada qiziqarli, zamonaviy va samarali tashkil etish imkoniga ega bo'ladi. Umuman olganda, videomateriallardan foydalanish ingliz tilini o'qitishda muhim didaktik ahamiyatga ega bo'lib, u o'quvchilarning til kompetensiyasini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, bunday zamonaviy multimedia vositalarini ta'lim jarayoniga keng joriy

etish bugungi kun pedagogikasining dolzarb yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education Limited.
2. Richards, J. C. (2015). *Key Issues in Language Teaching*. Cambridge University Press.
3. Mayer, R. E. (2009). *Multimedia Learning*. Cambridge University Press.
4. Stempleski, S., & Tomalin, B. (2001). *Film*. Oxford University Press.
5. Gilakjani, A. P. (2012). The Significant Role of Multimedia in Language Teaching. *International Journal of Modern Education and Computer Science*, 4(5), 57–63.
6. Robin, R. (2007). Commentary: Learner-Based Listening and Digital Media. *Language Learning & Technology*, 11(1), 109–115.
7. Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford University Press.
8. Rost, M. (2011). *Teaching and Researching Listening*. Pearson Education.